

Naročnina: Za tuzemstvo z dostavo mesečno Din 5, četrtletno Din 15, polletno Din 30, celoletno Din 60; za inozemstvo Din 60 in poštšina posebej. — Oglasi po ceniku.

SOCIALIST

Glasiilo Socialistične stranke Jugoslavije.

Izhaja vsak petek popoldne. Nefrankirana in nepodpisana pisma se ne sprejemajo. Sedež uredništva in uprave Ljubljana, Vidovdanska cesta šte. 2, pritličje.

Štev. 31.

V Ljubljani, dne 17. julija 1925.

III. Leto.

Iz politike.

(Vlada RR na vidiku. — Koncentracija buržuazije. — Klerikalci osamljeni.)

Po dolgih in skrivnostnih pogajanjih je končno prišlo do sporazuma med radikali in Radičevci. Kaj vsebuje ta sporazum, javnosti ni znano. Gotovo je samo to, da so Radičevci priznali Vidovdansko ustavo in s tem monarhijo ter z vidovdansko ustavo vpeljani centralizem.

Sporazum med radikali in Radičevci znači popolno kapitulacijo Radičevcev, dosedanjih nositeljev plemenskega boja Hrvatov proti Srbom. Izgleda, da so Radičevci, da se izognemo popolnemu porazu svoje politike, raje sklenili sporazum z radikali, ki je sicer sramoten za nje, ki jim pa vendar daje nadomestilo za to sramoto — soudeležbo na vladi. In to pomeni mnogo, če se upošteva, da je država izročena vsakokratni vladni večini na milost in nemilost.

Pri pogajanjih med radikali in Radičevci se je jasno pokazalo, da obvladajo koristi Radičeve porodice celotno Radičevo stranko. Umevno je zato, da odpre pravkar sklenjeni sporazum marsikakšnemu dosedanjemu pristašu Radičeve stranke oči in da nastane med številnimi pristaši te stranke preokret, ki se bo pokazal v tem, da bodo one hrvaške stranke pridobile na privržencih, ki ostanejo še naprej na federalističnem hrvaškem stališču. To vedo tudi sicer skrahirani politiki iz Hrvaške Zajednice, ki so bili izvoljeni pri zadnjih volitvah po Radičevi milosti, ki so pa sedaj izjavili, da ne slede Radičevcem v vlado.

Prerano in najbrže napačno pa bi bilo soditi, da bo Radičeva stranka večino svojih pristašev izgubila. Za politiko dokaj nezrelega hrvaškega kmeta je Radič prorok, ki svojega čara tudi v družbi »srbskih batinašev« ne bo izgubil.

Pričakujemo torej novo RR vlado, ki bo naslednica PP vlade; pričakujemo jo sicer z radovednostjo,

ali s slabimi upi: delavstvo ve prav dobro, da ne bo ta nova vlada prav nič boljša, kot so bile vse dosedanje. V meščanski državi se vlade sicer menjajo, bistvenih sprememb pa ne prinašajo. Zato tudi od RR vlade ničesar ne pričakujemo.

Sam. demokrati v novi vladi ne bodo več zastopani. Radikali so jih rabili za volitve in do sporazuma z Radičevci, sedaj jih vržejo brez usmiljenja med staro šaro. Sam. demokrati so našli to, kar so iskali in zaslužili. Podpirali in zelo aktivno so sodelovali v režimu, ki pomenja višek politične in gospodarske reakcije v našem dosedanjem državnem življenju. Tako delo ne ostane ne kaznovano in tako bo stranka, ki je bila sezidana na temelju sodelovanja v vladi, morala propasti, če ostane v opoziciji. Samostojni demokrati se zamorejo kot stranka rešiti samo, če se v opoziciji idejno preorijentirajo, za kar pa izgleda niso sposobni ali pa — če gredo v radikale.

Pa najsi gledamo na sporazum med radikali in Radičevci kakorkoli hočemo, eno pomeni ta sporazum brez dvoma: pomeni sporazum dveh najmočnejših meščanskih strank v državi in s tem prvi korak k strankarski koncentraciji meščanskega razreda v državi.

V politiki ne igrajo nobene vloge nagibi, vsled katerih je kaka stranka svoj program ali pa taktiko spremenila. Dejstva, ki nastopajo vsled takega preokreta so važna. To velja tudi za sporazum med radikali in radičevci. Posledice, ki bodo nastale v našem notranjem političnem življenju vsled koalicije RR, bodo važne in pomembne brez dvoma korak naprej. Prenehali bodo ostri, s plemenskimi gesli obeleženi boji med najmočnejšo srbsko in najmočnejšo hrvaško stranko, ki si bodete moč v državi delile in vladale po skupnih smernicah. V notranji politiki bomo začeli srečevati težke gospodarske, socialne in kulturne probleme, ki so stali doslej vsled plemenskih in državopratnih bojov v ozadju. Ta

boj bo imel za posledico razredno opredelitev ljudstva v državi: na eni strani bodo stali ljudje, ki imajo resnični ali pa samo namišljeni interes korakati v taboru meščanstva, na drugi strani pa bo imel delavski razred priliko strniti svoje vrste v boju proti iskoriščenju od strani sporazumljene meščanske fronte.

Sporazum med RR pa pomeni tudi političen neuspeh naših slovenskih klerikalcev, ki so ostali s svojim plemenskim samoslovenstvom osamljeni. Gledati bodo morali, da se tudi oni čimprej sporazumejo s srbsko in hrvaško buržuazijo, drugače bodo doživeli popoln polom svoje politike. Če se danes tolažijo

s tem, da so ostali v takozvanem opozicijskem bloku, v bloku »narodnega sporazuma«, je ta tolažba piškava, kajti hrvaški del bloka se je že »sporazumel«, s tem pa je blok izgubil svoj življenski pomen.

Zanimivo pa bo vsekakor opazovati v bližnji bodočnosti dr. Korošca in dr. Žerjava v skupni opoziciji; preskrbljeno bo torej tudi za zabavo. Današnja največja sovražnika utegneta postati debela prijatelja...

Kdo bo pa pod novo RR vlado vladal nad Slovenijo, tega še ne vemo. Mnogo se čuti sicer poklicanih, malo pa bo izvoljenih. Bodočnost nam pokaže tudi to in kmalu bomo videli, kdo bo vredni naslednik dosedanjega slovenskega samodržca dr. Žerjava.

Za edinstvo strokovnih organizacij.

Med obema državnima centralama GRSJ na eni CRSOJ na drugi strani so se pričela 30. junija pogajanja za ujedinjenje vsega razrednega strokovnega pokreta v enotne strokovne organizacije.

Pri tej priliki so priobčili razni delavski listi članke, v katerih razpravljajo, kakšno stališče naj zavzamejo strokovne organizacije do političnih strank.

„Radniško edinstvo“, glasiilo neodvisnih centrumašev v Beogradu prinaša o stvari daljši članek, v katerem dolži komunistično levico in socialistične desničarje, da delajo z vsemi sredstvi proti zedinjenju strokovnih organizacij. Dobesedno pravi R. J.: One na jedinstvu naših sindikata vide propast svojih „partija“ (strank). One vrlo dobro znaju i osećaju: da jedinstvo sindikata ima da učini kraj njihovim partijskim i koteriskim (klikarskim) orgijama u sredini radničke klase i na račun radničke klase.

V kolikor pada ta očitek na desničarje v naši stranki, smo prepričani, da nima R. J. nobenih dokazov za svoje trditve. Kjerkoli se je nudila možnost zblížavati duhove, so vsi člani naše stranke, ne da bi se delili v desničarje in levičarje, porabili vsako

priliko, da zgrade mostove za doseg zopetnega edinstva strokovnih organizacij. Ta naša trditev pa ne velja le za stranko v Sloveniji, temveč za celotno SPJ. Kajti v Sloveniji smo že par mesecev na delu, da ujedinimo strokovne organizacije, smo dosegli že tudi velike uspehe v tem pravcu, vendar nismo zadeli na odpor niti pri glavnem odboru SSJ v Beogradu niti pri kaki drugi instanci SSJ. Pač so nas razni sodrugi, tako iz Beograda, kakor tudi iz Hrvaške in tudi iz Slovenije opozarjali na previdnost. Da pa take opozoritve niso bile odveč in nepotrebne, bo pa jasno vsakomur, kdor pozna sklepe in resolucije moskovske internacionale, ki je še pred par meseci priporočala, naj ustvarijo komunisti v amsterdamskih strokovnih organizacijah celice, s katerimi naj skušajo pridobiti večino članstva na svojo stran. Če se jim pa to ne posreči, naj jih pa kratkoma razbičajo. Ker ni nikomur na nosu zapisano ali misli resno na zedinjenje ali mu je zedinjenje le manevar, zato take opozoritve k previdnosti niso izrečene iz nasprotstva do zedinjenja, temveč iz ljubezni do stvari, da se očuva enotno vsaj to, kar je do sedaj enotno ostalo. Mi bomo take nasvete vedno z vso skrbnostjo upoštevali in

I. P.:

Pred tridesetimi leti.

Nace si je v glavo vtepel, da tiči v meni nekaj govorniškega daru. Ta konstatacija in pa dejstvo, da ni rad sam zahajal v lesovje Rožnika, v raznih nedeljskih jutranjih urah, ga je napotilo, da se je dvignil nad povprečnega proletarca in da je zavzel, od nikogar mu ponudeno mesto retoričnega profesorja rožniške fakultete. Seveda se je že zavedal, da profesor brez slušateljev ni pravo bitje. Toda to mu ni delalo preglavice. Brihtna glava si je znala pomagati. Ker je bil takrat že leto dni od vojaške službe oproščen, je imel časa dovolj, da je zbral okrog sebe maloštevilno krdelec, ki ga je rado poslušalo in z vnmom njegove znanstvene teorije vsrkavalo. Nace pa ni pozabil na svetopisemski nauk, ki pravi da človeku ni dobro biti samemu in zato je v krog svojih izvoljenih sprejel tudi primerno število nežnega spola, tako da je bila družba popolna. Nace je takrat stanoval na Tržaški cesti v Tavčarjevi hiši, iz katere je izšlo že veliko zla. Tržaška cesta je bila z hišami še redkeje obdana kakor danes in zato je brihtni Nace uvažujoč svoje dolgo-

časje, prenesel svoj delokrog iz mesta v idilično podnožje Rožnika in njegovi antokratski naravi odgovarjajoč je kratkoma odredil, da se imajo vsi njegovi verni slušatelji vsako nedeljo ob 3. zjutranji uri pred njegovim stanovanjem zbrati, ga primerno in dostojno iz sladkih sanj prebuditi in ga potem pri nasproti stoječi baraki, kjer se je dobil za 3 krajcarje čeden kozarec brinjeveca in pa 2-krajcarska izžanska biga, počakati. Nace je bil namreč zelo obziren in ni hotel svoje boljše polovice in ne svojih treh otročičev v spanju motiti. Ker sem tudi jaz ravno v tej dobi zamenjal mojo bosansko uniformo z solidno civilno obleko in so mi bili Nacetovi revolucionarni nazori, še iz dvorišča poleg konjskega hleva v belgijski vojašnici, kjer sva se za časa najinega skupnega vojaškega udejstvovanja hrabro shajala, kadar so stotnije k svojem plodonosnem delu odhajale, znani, sem se seveda takoj uštelil med njegove slušatelje. Imel sem srečo in kmalu sem postal njegov ljubljeneec in osebni tajnik. Slednje zato, ker je bil Nace s kaligrafijo v vednem vojnem stanju.

Nace, ki je svojo vojaško službo odslužil s prenašanjem pločevine

in mogočnih škarij, katerih namen je bil to pločevino rezati, kar se pa sicer nikoli ni zgodilo, kakor če se je v obližju hleva kak častnik pojavil, je tudi mene v svojih maloštevilnih prostih urah, bilo jih je le 24, rad posečal. To pa zaradi tega, ker sem vodil račune pri stotnji mesto stotnika in sem imel tudi nekako nadzorno oblast nad kuharji, ki so bili v tisti dobi nekaj več kakor frajtar — prvi bog pri stotnji. Torej za hlevom v belgijski vojašnici se je rodilo zlo, ki je okužilo v poznejših letih marsikako dobrovzgojeno dušo in jo privedlo na peklenko pot socializma. Nacetov hudobni duh in pa peklenški časopis »Neues Leben«, ki je bil na rdečem papirju menda v Berlinu tiskan in katerega je Nace po svojih posebnih tajnistvenih potih dobival, mi je glavo povsem razvnel. Nacetu sem brezpogojno vse verjel, seveda pred tridesetimi leti. Verjel sem mu tudi, da imam dar govora in nič težko mu ni bilo ta dar razviti. Tem lažje mu je to uspelo, ker je imel svojo posebno metodo, je znal poskrbeti najpohlevnejši auditorij, ki je najbolj nesmiselne budalosti nemo poslušal. Postal sem govornik, toda kako?

Ko se je Nace, potem ko smo ga poklicali, še parkrat v postelji obrnil, si zaspane oči mel in se končno dvignil, je pogledal skozi okno in pred vsem konstatiral, če smo polnoštevilni in če bo vreme. Ko je ta revizija povoljno izpadla se je kmalu prikazala Nacetova rujava glava med vežnimi vratmi. Ropot je bil kratek in ko je tudi Nace staro branjevko za en štampelj olajšal, smo jo krenili proti Rožniku preko močvirnih livad po katerih se danes Rožna dolina razvija. Ker je bil že takrat čas zlato je Nace prekorakujoče razdalje s tem skrajšal, da nam je potoma postoj sveta in človeka, važnejše epohe zgodovine, početke socializma, biografijo naših prvih mož itd., razlagal. Mi smo ga seveda z očmi in ušesi najbolj pa z odprtimi ustmi poslušali, dokler nas ni cerkvice na Rožniku iz sanj probudila in nas opomnila, da smo na cilju. Nace je postal resen. Ko smo obstali, se je mogočno razkoračil, ozrl se je okrog sebe in ko ni, razun nas videl nikogar, je hrabro potegnil iz notranjega žepa rdeči »Neues Leben« in kakor mogočni vojskovodja pokazal z njim smer v kateri nam je bilo odkorakati.

(Dalje prih.)

bomo oprezni, kakor smo bili do sedaj. Iz tega razloga tudi odklanjamo obdobje, ki jih je napisalo R. J. na račun socialističnih desničarjev.

Ce naj ta pušica zadene v socialistično meso, potem je kvečjemu mogoče, da se obdolži teh činov skupino okoli „Napreja“, ki porablja vsako priliko, da otežkuje delo za sanacijo delavskega pokreta. Pa niti tukaj ni mogoče reči, da so tudi člani krivi, temveč so to le tisti poedinci, a la Bernot, Klemenčič, Mödrndorfer in Langof, torej sami taki, ki po svojem socialnem položaju ne potrebujejo strokovnih organizacij, jih niso niti potrebovali, zato se pa tudi ne zavedajo njihove nedotakljivosti.

Nasprotno so pa tudi v tej skupini ljudje iz ljudstva, kakor s. Jeram, s. Pastorek itd., ki ne učestujejo pri delu za edinstvo z nič manjšo gorečnostjo, kakor sodrugi iz naše stranke.

Kar se pa tiče nasprotovanja komunističnih levičarjev, ki jih je R. J. istotako dolži, da delajo proti edinstvu strokovnih organizacij, je pa stvar popolnoma druga. R. J. prinaša kot dokaz le zadnji govor znanega ruskega sadista Georga Zinovjeva. Mi bi pa R. J. lahko postregli s takimi dokumenti od ljudi iz samega Beograda.

Posamezni levičarsko razpoloženi zaupniki strokovnih organizacij v Sloveniji dobivajo že dalje časa pisma od raznih beograjskih celic, v katerih skušajo te ustvariti nerazpoloženje za zedinjenje z organizacijami GRSJ. Tako stoji v enem izmed teh pisem, da zahtevajo predstavniki GRSJ od levičarjev, da morajo zatajiti rusko revolucijo, da se morajo izjaviti proti osvoboditvi Kitajcev izpod jarma evropskega velekapitala itd.

Naj ima R. J. kakršnokoli mnenje o nas in naših sodrugih v Srbiji. Ali obdolžiti socialiste takih nazorov pa ni mogoče niti Zinovjevu, ki v svoji skisani pameti proglasi marsikateri mlin na veter za socialistično pošast, ki preži na smrt ruskega ljudstva.

Ce R. J. želi zedinjenja strokovnih organizacij, v čemer nimamo povoda dvomiti, potem naj udari z vso silo na to stran. Socialistične desničarje naj pa pusti lepo v miru, ker socialisti smo organizirana stranka, ki natančno vé kaj hoče in bo sama poskrbela, da bodo vsi njeni člani delali tako strokovno politiko, ki bo prav gotovo na korist strokovnim organizacijam.

Francoski narodni praznik.

Republikanska Francija praznuje 14. julija vsakega leta svoj narodni praznik. 14. julija 1789 je razjarjeno pariško ljudstvo porušilo bastiljo, to je ono sredi Pariza ležečo srednjeveško trdnjavo, v katero so dotlej zapirali sovražnike dvora, dotedanje feudalne tiranije,

borec za svobodo in napredek Francije in sveta. Padec bastilje je značil padec reakcije, samoderžstva. Otvoril je novo dobo revolucij, ki so končno odpravile tlako po vsem kulturnem svetu, rodile liberalizem in industrijalizem in s tem proletarijat in njegovo razredno borbo. Francoska republika je v teh sto in toliko letih napravila marsikateri skok v temo, pa tudi marsikateri korak naprej, in četudi ni še uresničila najvišje in najbistvenejše težnje francoske revolucije, ki so kulminirale v znani izjavi človeških pravic, ima vendar povoda dovolj, da je na ta svoj veliki dan ponosna. Čudimo se le farizejstvu in lažnjivosti onih drugih, še danes skozin-skoz reakcijskih držav, ki se ji ta dan dobrikujejo in proslavljajo junška dejanja revolucionarne

Francije. Naša vlada se je hotela n. pr. pridružiti tej proslavi, ona, ki tlačí neusmiljeno izkoriščano ljudstvo in mu krade s svojo davčno politiko še tisto malo zaslužka, ki mu ostane, ona, ki ima sredi Belgrada svojo »glavnjačo«, ki se je drži še več krvi in infamije, nego se ju je držalo proslule pariške bastilje... Istotako Rumunska, kje vlada še danes tlaka in krvavo gospodstvo bojarjev; istotako Bolgarija, ki obeša in obeša in je sebi sramoto in svetu. Vse take in enake države proslavljajo 14. julij, dan revolucije. Ali si moremo misliti večje ironije? Kaj pa potem, ko pride usodni 14. julij tudi za nje? — Iskreno se veseli 14. julija le proletarijat: tistega 14. julija pred stointridesetimi leti in tistih 14. julijev, ki pridejo v tem stoletju!

Strankin kongres.

Glasom sklepa Upravnega odbora Socialistične stranke Jugoslavije se bo vršil v Beogradu 21. in 22. novembra 1925 v Začasnem socialističnem domu

redni kongres Socialistične stranke Jugoslavije

po sledečem začasnem dnevnem redu:

1. Otvoritev kongresa. Izvolitev odbora za verifikacijo mandatov in utrditev dnevnega reda;
2. Konstituiranje kongresa;
3. Poročilo glavnega odbora in finančne kontrole;
4. Gospodarska in socialna politika, referent s. Bogdan Krekič in Filip Uratnik;
5. Org. vprašanja stranke, referent s. Vitomir Korač;
6. Strankin tisk, referent s. Sretan Jakšić;
7. Volitev upravnega odbora in finančne kontrole;
8. Predlogi in vprašanja.

Sestava in organizacija dela strankinega kongresa. Glasovalno pravico imajo glasom členu 37 strankinega statuta:

Delegati krajevnih strankinih organizacij izvoljeni na krajevnih zborih. Vsaka organizacija do 100 članov ima pravico do 1 delegata in na vsakih nadaljnjih 100 članov po enega. Ostanek do 60 članov daje pravico še do enega delegata. Delegat na kongresu more biti samo član, ki je najmanj eno leto član stranke. Število delegatov se računa povprečno na podlagi zadnjih treh obračunov. Stroške za delegate nosijo krajevne organizacije.

Objavljamo začasni dnevni red kongresa in pozivamo vse organizacije da izvrše pravočasno volitev delegatov. Pravico udeleževanja na kongresu bodo imele samo one organizacije, ki so po statutu obračunale s stranko.

Upravni odbor SSJ.

Amsterdam in Moskva.

Ako smo zapisali na čelo naslednjih vrstic paroli Amsterdam in Moskva, smo storili to zato, ker ste za naše delavstvo to dve besedi, ki pomenjate razkol, ovirata konsolidacijo delavskega pokreta in predstavljata še najtočnejše to, o čemur želimo napisati v naslednjem kratko situacijsko poročilo.

Mi vsi želimo konsolidacije in ozdravljenja delavskega pokreta. In to celega delavskega pokreta.

Mnenja smo, da so tisti na krivi poti, ki mislijo, da je zadosti, da pridemo na strokovnem polju do etotnosti in da moremo iti na političnem polju v nasprotno smer. Treba je iti za ozdravljenjem delavskega pokreta na celi črti.

Ce smo v Sloveniji izvedli strokovno edinstvo, predno moremo govoriti o političnem edinstvu, smo storili to za to, ker mislimo, da se more pristopiti k velikim delom tudi v etapah.

Pri tem se pa prav dobro zavedamo, da je mogoče samo dvojje: ali bo pomagalo omiliti strokovno edinstvo tudi medsebojne politične boje in jih koncem koncev sploh odpraviti, — ali pa bo doživel naš poskus na strokovnem polju neuspeh.

Po tem, kakor gledamo na svetovno politični položaj mi, bi moral človek misliti, da je iskreno sodelovanje med ruskim in zapadnim proletarijatom mogoče in da je v obojestranskem interesu.

Po naši sodbi ni v interesu Rusije, da bi prišlo v tem momentu do krvavega razočaranja med kapitalističnimi zapadnimi državami in med sovjetsko Rusijo. Rusija rabi miru in notranje okrepitve in mora podati pred vsem dokaz, da je vstvarila velika revolucija res nov družabni red, kakor živi v srcu vsega svetovnega proletariata. Ako se ji to posreči, — je zmaga idej, ki jih zastopa, gotova stvar.

Te zmage si mora želeli tudi delavstvo zapadnih držav. Že danes dviga reakcija svojo glavo tako, kakor da bi za njo ne bilo več mej. Kaj bi bilo šele, ako bi zavladala tudi na Kremlju? Zapadni proletarijat si tega ne more želeli. On je pripravljen podpreti Rusijo pri njenih prizadevanjih za konsolidacijo.

Zato ni treba cepiti sil proletariata in vstvarjati proti socialističnim posebne komunistične, strokovne in politične organizacije in izpodkopavati moči proletariata na tistem torišču, kjer se more v danih razmerah delavstvo za svoje uveljavljenje edino boriti, to je v okviru podanem po meščanski demokraciji.

V revolucionarni povojni dobi, ki je bilo dvomljivo ali pojde za padni proletarijat za ruskim vzgledom, je imela revolucionarna organizacija, ki je hotela v akcijo in hotela biti ob enem organizacija mas svoj smisel. Danes je taka organizacija nemogoča in nesmiselna. Druga je taktika prevratne in druga je taktika legalne politične akcije.

Praksa komunistične stranke ne more biti drugačna ko praksa socialistične stranke, — ako hoče nastopati kot stranka mas. V čem pa je posebna revolucionarnost komunističnih parlamentarnih frakcij? Ali v tem, da se pomaga raznim Hinderburgom na konja? Ali v tem, da vodi proletarijat v medsebojne boje in da ga vodi od enega političnega neuspeha do drugega? Ali v tem, da mesec dni gradi, in v treh dneh vse to ponovno podira? Mi smo prepričani, da je nesmisel tu tako očividni, da ni mogoče, da bi se ne pojavil proti takim in podobnim taktikam silen odpor, tako v Rusiji, kakor na zapadu.

Žal da se v Rusiji, kakor je videti, še ne sodi tako. Pred kratkim se je vršila v Rusiji konferenca, ki se je bavila obširno tudi z delavskim pokretom v Jugoslaviji.

Ob tej priliki je bila sprejeta resolucija, ki nalaga komunistični stranki sledeče:

Komunisti morajo osredotočiti vso svojo energijo na to, da izkoristijo pokrete potlačenih narodnosti za ustvaritev proletarske revolucije.

LISTEK.

Stockholmska spemnica.

Splošni vojni vzrok se ne more potemtakem nobeni vojujoči državi nalagati kot krivda ali moment odgovornosti. Imperijalizem mora končno vse države vesti do medsebojnih konfliktov. Činitelj krivde pa postane moment, v kolikor si je vlada dotične države morala biti svesta, da je nje ekspanzijsko stremljenje prekomerno, da mora zavirati razvoj drugih držav, da je zavestno z vsemi sredstvi pospeševala svesta, da je nje ekspanzijsko stremljenje ter pripravljala zaščito tega z orožno silo. Tozadevno je jasno pred očmi, da je Nemčija svoje ljudstvo od l. 1871. v svrhu svojih imperijalističnih teženj naravnost občeudovanja vredno oborožila in organizirala, kako je razumela, videč daleč predse, grupirati potem svoje diplomacije in politike sredno-evropejske države v smislu svojih imperijalističnih ciljev, kako je razumela po sistematični vzgoji v nemškem ljudstvu višati voljo za moč in nasilje in končno kako se je posluževala na premeten način vseh mogočih sredstev, da bi uveljavila svojo gospodarsko ekspan-

zijo povsodi in tudi v smeri proti vodečim državam. V tej zavestni organizaciji svojih imperijalističnih stremljenj, v tem usmerjenju na vojno leži končno vprašanje krivde, katero se mora brez drugega rešiti v neprilog Nemčije.

Mora se pa pri tem naglašati, da so se vse vodeče države zavedale opasnosti imperijalizma tako svojega, kakor nemškega že leta in leta in da so si deloma celo prizadevale priti okom z ustanovitvijo razsodišča v Haag-u. V tem oziru pa pade proti Nemčiji posebno hudo na vesnico, da je na drugi Haaški konferenci l. 1907. izrecno in nedvojbeno izjavila, da se ne podvrže nobenemu sodišču, pokazaje ob enem svojo pripravljenost z orožjem. Nemčija je onemogočila ustanovitev mirovnega sodišča, ki bi vezal vse države ali je vsaj onemogočila prve korake za njegovo udeleževanje. K temu pa naj se še dostavi trivialni izrek Vilhelma II.: »Streliva suha, rezila ostra.« Nemčija je torej že l. 1907. pokazala, da noče biti motena v svojem razvoju v svetovno silo, ter da se čuti jako dovolj sklicevati se na orožno silo.

Z berlinskim kongresom l. 1878. se je stvorila zveza centralnih sil in že v istem letu je storil odlični

francoski politik Gambetta daleko-sežni izrek, da je vsled predstoječe zveze Nemčije in Avstro-Ogrske bodoča svetovna vojna neizogibna. Dejanski je današnja svetovna vojna jasno dokazala opasnost te zveze za Evropo v prekomernem centralnem vojaškem položaju obeh držav Nemčije in Avstro-Ogrske. Ob tvarjanju državnih zvez po 1878 pade docela nenaravna zveza trojne sile Nemčije-Avstro-Ogrske in Italije naravnost v oči. Vidi se, kako ima Nemčija vedno dvojno železo v ognju. Naravna nasprotnika Avstrije kot sosedu z najskrajnejšim ekspanzijskim stremljenjem sta ravno Nemčija in Italija v gospodarskem in nacionalnem oziru. Gospodarsko nerazvita Rusija za Avstrijo in za Nemčijo v bistvu niti ni bila opasnost, nasprotno je bila Rusija kot agrarna država in kot odjemalno ozemlje za Nemčijo in Avstrijo naravni zaveznik. Gospodarsko ekspanzijsko ozemlje za Avstrijo, po geografski legi in etnografskem sestavu, je Balkan, Avstro-Ogrska je od l. 1866. Podunavska država, od l. 1878. tudi Balkanska država in ob enem so nje interesi ob Adriji postali šele vitalni. Z l. 1866. se je vezanost Avstro-Ogrske-Nemčije v črti Frank-

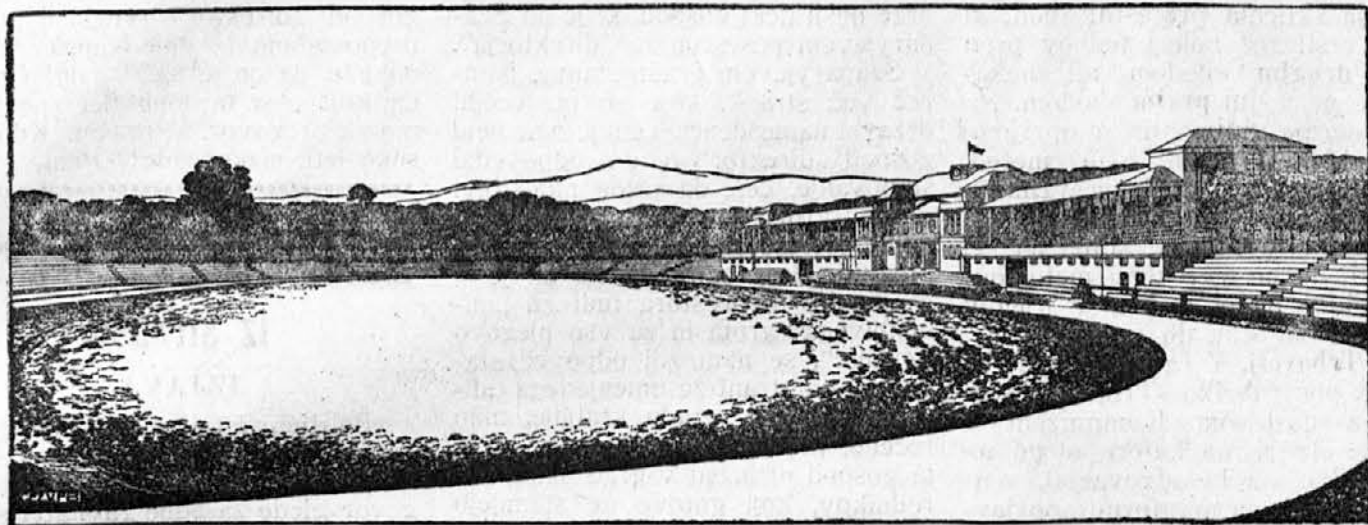
furt-Dunaj razrešila ter je bila dana za Avstro-Ogrsko nova razvojna črta Dunaj-Saloniki. S tem bi morala vsekakor nastopiti med Avstrijo in Nemčijo ločitev. Poleg odlične geografske lege, katere naravnost sili na daljši razvoj Podunavske države na Balkanu, pride v poštev etnografski sestav Avstro-Ogrske. Le pet narodnosti ima svoje bivališče celoma v Avstro-Ogrski: Čehi, Slovaki, Slovenci, Hrvati in Madjari.

Poljaki s 4 milijoni duš v Avstriji stoje z okoli 12 milijoni duš izven nje mej in teže vsled Karpatskega ločila in nižinske zveze ob Visli poleg svoje zgodovine in kulture venkaj.

Malorusi s 4 milijoni duš v državi, a tudi izven Karpatskega ločila in v neposredni zvezi s široko Ukrajinsko ravnino, zvezani po jeziku, krvnem sorodstvu in verski ideologiji, se odločno nagibljejo na Rusijo.

Rumuni z okoli 4 milijoni duš v Bukovini in na Ogrskem teže proti rodovitnim Podunavskim deželam in Črnemu morju k neodvisni lastni državi z okoli 8 milijonov pripadnikov.

(Dalje prih.)

Štadion v Frankfurtu.

je. Da bi izpolnili to nalogo, mora povesti komunistična stranka odločno — dosledno borbo za pravico samoodločbe potlačenih narodnosti. Osnovo in jedro narodnostnega vprašanja ne tvori kapitalistična konkurenca plemenskih buržuazij, temveč kmečki pokreti. V teh pokretil je čuti notranje tendence, da se razbije okvir v Sen Žermenu vstvarjene države... Stranka se ne sme plašiti razvijanja nacionalnih strasti v tem najvažnejšem vprašanju. Ako se bo plašila zapeljivih elementov nacionalnega pokreta, ne bo nikdar vodila velikega nacionalnega pokreta, ki sestoji v Jugoslaviji iz revolucionarne kombinacije delavcev, kmetov in nacionalnega pokreta... Ta resolucija stavi delavskemu razredu v Jugoslaviji velik cilj: da povede do zmage stremljenja, ki gredo za tem, da se razbije v Sen Žermenu vstvarjena država. Vendar ta cilj ni politični cilj delavskega razreda. Zato pa mora imeti za razvoj delavskih organizacij izredno težke posledice. V vojni se strelja tja in nazaj. Organizacije, ki si stavljajo take cilje, se bodo razbijale ob realnih dejstvih. Mesto, da stoji delavec v tej državi bolj nasproti kapitalistu, kakor državi, ga bodo privedle te parole do tega, da si ne bo izvojeval niti tistega vpliva na državo,

ki bi mu ga meščanska demokracija dala in da se bo skrivala kapitalistična reakcija še dalje za hrbet države. Tudi ideološko ta politika ne vstvarja naše bodočnosti, bodočnosti svetovnih vidikov in internacionalnega čustvovanja, ampak nas pelje nazaj v preteklost. Take resolucije bi bile opasne, a še razumljive, ako bi stali v revolucionarni situaciji, v momentu takojšnjega prevrata in odločilnega boja.

Naravnost nesmiselne, protiprogramatične in opasne pa so, ako s tem ne moremo računati.

V tem slučaju bodo ostale sicer mrtev kos papirja, ker noben delavski voditelj ne more postavljati delavstva v sedanjí situaciji v borbo na nož ne samo proti kapitalu, temveč tudi proti državi. Vsak bo odustal od take nesmiselno krvniške politike in pustil nore moskovske resolucije v omari.

Vendar nastane vprašanje: Čemu je takih resolucij treba? Da nam razbijajo delavski pokret, ker na taka pota nečemo in ne moremo? O teh resolucijah poročamo, da si bo znalo naše delavstvo razlagati težave, s katerimi se imamo pri konsolidaciji delavskega pokreta boriti, računamo da pojde zdrava pamet našega delavstva v celoti preko njih in da se od njih odločno oddvoji.

Koncert delavskih pevskih zborov.

(1. avgusta v Ljubljani.)

Razvitje zastave in praznovanje 30-letnice obstoja organizacije lesnih delavcev v Ljubljani je porabila Strokovna komisija, da organizira pri tej priliki primerno manifestacijo strokovnih organizacij.

V ta namen je sklenila povabiti tudi vse delavske pevske zборе v Sloveniji, da prirede na predvečer proslave pevski koncert in je zato že najela veliko dvorano hotela Union v Ljubljani.

Že dosedaj je prijavilo celo vrsto najboljših pevskih zborov svoje sodelovanje, med njimi: **Delavsko glasbeno društvo** iz Ljubljane, pevsko društvo **Cankar** iz Ljubljane, pevski zbor **Grafika** iz Ljubljane. Dalje **Naprej** iz Celja, **Jednakost** iz Zagreba, **Sava** in **Vigred** iz Jesenice, **Solidarnost** iz Kamnika itd.

Po velikem zanimanju, ki vlada za ta koncert med peveci in tudi splošno med vsem proletariatom lahko pričakujemo, da bo to ena najlepših delavskih prireditev, kar jih je videla Ljubljana.

Treba se je zavedati, da bo imela ta prireditev neprecenljiv pomen za celoten delavski pokret Slovenije. Ljubljana je v krizi, ki jo je preživljal delavski pokret Slovenije, največ trpela. Tu so bile zbrane pred razkolom centralne skoro vseh delavskih organizacij. Zato je razumljivo, da se je ravno za to najvažnejšo postojanko razvil najljubejši boj, ki je z nezmanjšano silo divjal čela 3 leta. Ljubljanski delavci so izpili pelinovo čašo razkola do samega dna. Zato je danes Ljubljana, kljub živahnosti njenega temperamenta, kljub njenemu vselemu značaju postala trudna in ne more dati pokretu to, kar bi po svoji važni legi morala. Ljubljana potrebuje svežih sil in opore iz de-

žele. Mi upamo in pričakujemo, da jih bo 1. avgusta dobila.

Naj vidi ljubljanski delavec, da ima še tovariše, ki vstrajajo v rdeči fronti. Naj vidi na lastne oči, da njegove žrtve in naporji za ozdravljenje delavskega pokreta niso ostali brezuspešni.

Ljubljana je pevsko mesto. V njej obstoja danes 11 prvovrstnih pevskih zborov, ki se rekrutirajo po večini iz delavskih slojev. Ker tem delavskim pevcem razbit pokret ni mogel dati zaslombe so se razšli v razne pevske zборе in zgubivajo vedno več stikov s delavskim pokretom. Tragično sliko v tem pogledu nudi pevski zbor Slavec. Pred 25 leti so ga ustanovili in negovali naši sodrugi prvoboritelji. Dali so mu ponosno ime: **Delavsko pevsko društvo Slavec**. Ni bil zlagan ta naslov, kajti v njem so bili sami delavci in peli so lepo kot slavci. Tragika je hotela, da je bil pokret najbolj razbit ravno lansko leto, ko je to društvo obhajalo svojo 25-letnico. Meščanski element je izrabil ta tragični trenotek in na slavnostnem občnem zboru tega društva je večina sklenila, da pevsko društvo Slavec ni več **delavsko**, ter je zbrisalo to besedo iz oficijelnega naslova. Prillično taka je bila pot skoro vseh enajst zborov; ostali so še trije, ali tudi ti so nujno potrebni širokega zaledja in tesnejše zveze z delavskim gibanjem.

Sreča želja vsega ljubljanskega proletariata je, da bi bil 1. avgust mejnik te žalosne dobe. Naj bi na ta dan, ko se bodo razlegali po močnem Unionski dvorani globoki akordi prelepega delavskega pozdrava bil vhod v lepšo bodočnost delavskega pokreta in delavske pesmi.

I. Delavska Olimpijada v Frankfurtu.

V času od 24. pa do 28. julija bodo zbrani v Frankfurtu delavski telovadci in športniki celega sveta. Prvič se bodo sestale delavske telovadne in športne enote, da pokažejo svetu sadove svojega večletnega neumornega dela. Tudi naša »Svoboda« se pridno pripravlja, da odpošlje na I. delavsko olimpiado delegacijo, ki naj zastopa delavsko telovadno organizacijo Jugoslavije. Po pripravah sodeč bo ta skupina precej močna, tako, da bo delavski šport in telovadba dobro zastopana.

Slika predločuje velik telovadni prostor, kjer bodo nastopali razni delavski telovadni, sportni, lahko-atletični in drugi odseki.

Politične vesti.

Nova zarota v Turčiji.

Zadnjič smo pisali, kako je angorska vlada dala pobesiti celo vrsto kurdskih zarotnikov in zadušila v krvi kurdske vstaje. Kemal Paša je najbrže mislil, da bo po tej tipično turški operaciji, imel mir pred zarotniki. Pa se je urezal. Komaj so za silo potlačili kurdske vstaje, že prihajajo spet vesti, o novi, obsežni zaroti, ki so jo baje pripravljali pristaši bivšega sultana. Hoteli so pomoriti vse sedanje turške državnike in proglasiti znova Carigrad za glavno mesto turške države. V Turčiji je vpašanje Angore ali Carigrada glavno politično vprašanje. Mladoturki so za republiko, torej za Angoro, staroturki so za prejšnji sultanov režim, torej za Carigrad. Hudo reakcijski narni so pa tako republikanci kakor sultanovci. Kemal Paša je sicer vstvaril novo Turčijo s pomočjo sovjetske Rusije, se je pa hitro izneveril svojemu prvotnemu revolucionarstvu. Še pred nekaj leti je grozil, da pojde s turško republikansko armado preko Balkana nad Evropo, se je pa zaenkrat zadovoljil z vpostavitvijo nove Turčije, ki je takoj pokazala Rusiji svojo staro sovražnost. Če bi se bil naslonil na Rusijo, bi mogel z neko gotovostjo računati na lepšo bodočnost Turčije, tako pa prihaja tudi ta komaj osnovana republika iz krize v krizo in ni izključeno, da jo bodo srditi notranji spori neslavno pokončali.

Pregrupacija italijanskih političnih strank.

Italijanska fašistična stranka je s svojim bolj in bolj nepopustljivim postopanjem napram vsem v opoziciji se nahajajočim strankam, povzročila, da so se začele italijanske meščanske opozicijske stranke bolj in bolj združevati. Te dni sta se združile v eno stranko obe doslej ločeni stranki desnih in levih demokratov. Pričakovati je, da se tej stranki pridružijo še ostale liberalne in nacionalne skupine. Fuzija meščanskih strank bo najbrže sledila fuziji proletarskih strank. Politične borbe, ki bodo v Italiji še prav hude, bi se po tej pregrupaciji vršile v glavnem med temi tremi skupinami: na skrajni desnici fašisti, na sredi demokrati, na skrajni levici pa združeni proletarijat.

Maroko.

Položaj v Maroku je bil zadnje dni skrajno kritičen. V Parizu je vladala precejšnja razburjenost. Po zadnjih vesteh se je položaj ba- je nekoliko izboljšal. Združenim francoskim in španskim četam se je posrečilo potisniti nazaj Abdel-Krimove čete. Vendar je to izboljšanje le trenutno in ni izključeno, da navalijo Rifanci znova francoske in španske postojanke. Govori se tudi o zvezi med Francijo in Španijo, ki naj bi dovedla do likvidacije maroškega vprašanja, vendar so interesne difference med obema državama tako velike, da so o možnosti take pogodbe tako v Parizu kakor v Madridu zelo pesimistični. Na drugi strani so francoski komunisti nastopili zelo ostro proti

maroški kampanji, socialisti so pa zahtevali sporazum z Marokanci, ki naj bi se po svoji svobodni volji odločili, kam in kaj hočejo. Negotovitost v Maroku in napeti razgovori z Nemčijo, ki se še vedno obnaša zelo nezanesljivo, so močno razburili francosko javno mnenje. Na nekaterih francoskih vojnih ladjah je izbruhnil upor, ki so ga le s težavo zadušili. Kolonialna politika imperijalističnih držav bo rodila še prav neprijetne posledice. Zdaž upor v Aziji, nato v Afriki — ali ne pride dan, ko bo divja sila podjarmljenih kolonialnih narodov zlomila moč grabežljivih vele-sil?

Francoski socialisti proti vladi.

Francoski socialisti so bili doslej združeni v takozvanem levem parlamentarnem kartelu. Podpirali so vlado Herriota in nekaj časa tudi vlado Painleveja. Ker je pa ta vlada v zadnjem času zašla pod pritiskom ministra financ Caillauxa, v desničarsko smer, so ji pri zadnjem glasovanju o prometnem davku odrekli zaupanje. S tem so socialisti izstopili iz vladnega kartela in prešli v opozicijo. Njihovo dosledno zadržanje je našlo veliko odobravanje med francoskim proletarijatom. O delu francoskih socialistov v zadnjih letih in o novi situaciji v francoski politiki, bomo izpregovorili v posebnem članku.

Rusija in Rumunija.

Med Rusijo in Rumunijo vlada že nekaj let zelo napeto razmerje. Rumunija je namreč ukradla Rusiji Besarabijo, dasi je Besarabija v večini ruska zemlja. Rumunija hoče sicer prepričati svet, da ima pravico do Besarabije tudi po narodnostnem načelu, vendar kdor pozna Besarabijo, ve, da laže. Sicer je tudi Besarabsko prebivalstvo samo ponovno dokazalo, da želi pod Rusijo. Da se ni Antanta zavzela za Rumunijo in potrdila rumunsko okupacijo tega ozemlja, bi bila Besarabija že zdavnaj zopet ruska. To pa bo prej ali slej itak. Vsled Besarabije vladajo še danes med Rumunijo in Rusijo takorekoč vojne razmere. Da se vsaj v tem pogledu zadeva omili, se vršijo sedaj razgovori med obema državama, da se vsaj za silo uredi promet na teritoriju Besarabije in Rusije. Če bodo razgovori uspešni ne vemo, to je pa gotovo, da imajo vsi taki razgovori le provizoričen značaj. Besarabija bo ruska in ne rumunska.

V Rusijo.

Te dni je odpotovalo iz Nemčije v Rusijo delegacija 82 delavcev in uradnikov, ki imajo nalogo, sprejeti službo v raznih podjetjih v Rusiji in na ta način proučiti boljše- viške gospodarske razmere. Po političnem prepričanju je sestavljena ta delegacija iz 62 socialistnih demokratov in 20 komunistov. — Koliko bi bilo vredno, če bi se odposlala vsaj manjša delegacija tudi iz Jugoslavije, da bi ugotovila dejansko stanje stvari v Rusiji. Do sedaj smo navezani izključno na poročila, na eni strani kapitalističnih virov, ki rišejo razmere gotovo slabše kakor so v resnici, na drugi strani pa

zopet na vesti iz komunističnih krogov, ki zopet rišejo vse v naj-roznejših barvah.

Kongres angleških rudarjev.

V Scarboroughu na Angleškem se je vršil te dni letni kongres uni-je angleških rudarjev. Kongresu je bil predložen predlog rudarske internacionale, da se proglasi v vsaki vojujoči državi generalno stavko rudarjev. Predlog je bil na kongresu sprejet. Kongres je sklepal tudi o vprašanju sedanje velike brezposelnosti, ter sprejel med drugim tudi predlog, da se poddržajo vsi rudniki.

Japonska in dogodki na Kitajskem.

Angleška diplomacija se silno trudi, da bi pridobila Japonsko za skupni pohod proti Kitajski in proti Rusiji. Časopisje je pretekle dni že poročalo, da se je sklenila med Anglijo, Japonsko in Ameriko tajna vojaška pogodba, ki je naperjena proti Kitajski in seveda Rusiji, katero smatrajo za povzročiteljico sedanjih nemirov. Japonski zunanji minister je pa po zadnjih vesteh to pogodbo zanikal. Koliko je torej resnice in koliko ni resnice na tej pogodbi bo pokazala bodočnost, kajti diplomatom ni verjeti.

Naročajte in širite „Socialista“!

DOPISI.

Vič. (Iz javne občinske seje z dne 9. VII. t. l.) Po prečitani za pisnika zadnje javne seje, preide župan k II. točki dnevnega reda. Poročila župana: Župan sodr. Petrovič poroča o elektrifikaciji občine. Pogajanja z mestno občino ljubljansko so končana, glede tvrde Vojnovič je stvar v redu, z deli za razsvetljavo občine se prične še ta mesec in je upati, da bo občina Vič imela do jeseni dobro cestno in hišno razsvetljavo. Glede škropljenja cest je županstvo naročilo železen sod, ki se je pri preiskunji prav dobro obnesel. Poročilo sodr. župana se je brez ugovora vzelo na znanje. Pri točki III. razlastitev parcele knezoškofijskega veleposestva, se sprejme predlog finančnega odseka, ki je za razlastitev in se po posebnem dogovoru odda zadruzi »Stan in Dom« v uporabo. Točka IV. glede žiranstva zadruzi »Stan in Dom« v znesku Din 500.000 se sprejme predlog finančnega odseka z dodatnim predlogom obč. odbornika sodr. Ropreta, da stopi občina kot član k zadruzi s 4 deleži in da socialni in finančni odsek takoj stopita v stik z zadruzo v svrhu zidave občinske ubožnice. Pri razno-terostih interpelira obč. odbornik sodr. Škerlj župana, da nekaj ukrene glede cen na Viškem trgu, ker se dnevno dogajajo slučajji, da so cene živil na našem trgu neprimer- no višje nego v Ljubljani, čeprav mora dotični, ki pelje svojo robo prodajati na ljubljanski trg plačati mitnino. Pri tej priliki je takoj nastopilo nekaj odbornikov iz obeh nasprotnih klubov, ki so imeli pogum zagovarjati verižništvo z živil. Navzoči delavci poslušalci so se zgražali nad tem pojavom. Tukaj se je zopet jasno videlo, kdo zastopa interese delavnega ljudstva in kdo ne. Delavci, vaše mesto je samo v Socialistični stranki Jugoslavije.

Poslušalec.

Vrhiški dopisnik »Napreja« odgovarja na naše očitke glede sabotaže pri skupni protestni akciji. Piše, da je krajevna organizacija na Vrhniki priredila protestni shod že par tednov, predno so ga priredile združene strokovne organizacije in SSJ. To svojo trditve je pa dal potrditi še od članskega zborovanja, čeravno članom ni povedal, da so prirejale strokovne organizacije 2 akcije zapored. In prva protestna akcija se je vršila že par tednov prej in je šele ta akcija dala

spodbudo, da je tudi vrhiška organizacija sklicala protestni shod, ki se je vršil res nekaj tednov pred našim drugim shodom ali nekaj tednov za našim prvim shodom. Na splošnem pa vidimo, da se oprijemlje g. Langof precej istih metod, da obdrži svoj pašalik na Vrhniki, kakor se jih je posluževal g. Möderndorfer v Mežici. Pazi naj g. Langof, da ne bo s temi metodami tako daleč padel, kakor je njegov vzor! Vsaka sila, do vremena!

Iz Trbovelj. V časopisu »Jutro« št. 158, pod rubriko »Trbovlje« sem čital z naslovom »Komunizem v praksi« stvari, na katere se mi ne zdi vredno, da bi odgovarjal, vendar z ozirom na neinformirano javnost podam sledeče: Odposlanci iz Rudarskega Doma so v omenjeni stvari delali popolnoma pravilno, če se pa kdo čuti prizadetega, naj se obrne na zadrugo Rudarski Dom, katera mu bo dala vse potrebne podatke, resnične in neresnične. Da se mi pa očita kot nositelja komunistične liste, pa prosim samo dokazov, če ne Vas smatram za obrekovalce.

Franc Slapšak.

»Pevski odsek pekov« je imel letos svojo poletno prireditev v krasnem senčnatem vrtu gostilne »Lovski dom«. Tokrat je imelo staro priljubljeno društvo posebno srečo, že z ozirom na krasen dan, kateri je privabil mnogobrojnega občinstva iz celega Maribora in okolice. Ne dolgo po otvoritvi blagajne je bil prostran vrt nabito poln ljudi, kar dokazuje popolna razprodaja vstopnic. Omeniti moram predvsem soudeležbo bratskih pevskih društev, katera so mnogo pripomogla k lepemu poteku prireditve. Lepo je bilo gledati kako so se vrstile pesmi ena za drugo zdaj tu zdaj tam, tako, da je prišel vsak ljubljeneček petja na svoj račun. Omenim naj, da je mešan zbor mestne »Svobode« s svojim discipliniranim nastopom zapel nekaj pesmi, kar je poslušalce naravnost iznenadilo. Železničarsko pevsko društvo »Krilato kolo« nas je posetilo v zelo častnem številu ter zapelo nekaj prav lepih, dobro naštudiranih pesmi. Najstarejša mariborska korenina, del. pev. društvo »Frohsin« seveda tudi ni izostala ter dala kar je bilo v njeni moči. Posetilo nas je nadalje polnoštevilno del. kolesarsko društvo, strankino vodstvo in mnogo drugih. Vsem tem, ki so pripomogli k olepšanju prireditve, najlepša hvala. In tako je tudi prav. Bratska socialistična društva se naj medsebojno podpirajo moralno in gmotno, kajti s tem se širi bratstvo in ljubezen do socialistične ideje. Ne smem pozabiti pekarsko godbo požarne brambre, katera je neumorno svirala ves popoldan do noči. Sploh sodeluje ta godba zadnji čas pri vseh proletarskih prireditvah. Ob koncu so zapela združena pevška društva Delavski pozdrav in Bodi delu čast, kar je prireditev spremeni- lo v direktno manifestacijo socialistične misli. Tako je potekla cela prireditev gotovo vsem v zadovoljstvo a pevski odsek pekov si je s pomočjo te prireditve pridobil novih virov in vzpodbude za nadaljno uspešno delovanje.

Pevce.

Murska Sobota. V vseh mestih in večjih krajih se merodajni faktorji zanimajo za cene življenskih potrebščin na trgu in javnih lokalih, le pri nas, v tej blaženi Murski Soboti, se za to živ krst ne zmeni. Dejstvo je, da so cene na vseh predmetih v Murski Soboti dražje nego povsod drugod, dočim bi morale biti nižje kakor v večjih mestih, ker so nekateri predmeti (n. pr. živina) iz Prekmurja izvažajo v druge kraje v državi in v inozemstvo. Dokler ni bilo nove železnice, so se trgovci izgovarjali, da jih prevoz več stane. Sedaj to ne drži več, zato ne moremo razumeti, zakaj se cene ne regulirajo primerno splošnemu stanju, oziroma tako, da bodo odgovarjale cenam na trgu in v drugih krajih. Čas je, da se merodajne oblasti za to malo por- brigajo ter vplivajo na trgovce, me- sarje, gostilničarje, peke itd., da ce- ne — znižajo!

Mi tudi kaj veljamo! Tako si naj- brže misli neki gospod, ki je na Szaparyjevem posestvu za »direktorja«. V Szaparyjevem gradu stanuje nam- reč več strank, koje so po večini državni nameščenci. Tem je omenjeni gospod »direktor« te dni odpovedal stanovanje, češ, da pride milostljivi gospod grof s številno družino, zato da se morajo stanovanja in sobe iz- prazniti. Brez ozira na to, da je v gradu dovolj prostora tudi za »mi- lostljivega« grofa in za vso njegovo »Zulage«, se nam zdi odpoved sta- novanj od strani že omenjenega »di- rektorja«, ki v gradu kraljuje, mlo rečeno, predrzna, to tembolj, ker je ta gospod »ripeljal v grad nekaj so- rodnikov, koji gotovo ne stanujejo v parku, pač pa — v gradu. Nismo jim sicer nevoščljivi, vendar pa mo- ramo pripomniti, da njih bivanje v Murski Soboti ni neobhodno potreb- no, dočim nameščenci, kojim je sta- novanje odpovedano, morajo tu pre- bivati. Ako vpoštevamo še stano- vanjsko bedo in visoke najemnine, pridemo do zaključka, da je v stanu odnovevati stanovanja le človek, ki nima nobenega socialnega čuta in ki leti — zelo visoko! Mislimo sicer, da štiti omenjene stanovalce stano- vanjski zakon, ki bo gospodu »di- rektorju« rekel — jok, vsekakor pa se nam je zdelo potrebno tega go- spoda na kratko opisati, da bodo tudi drugod vedeli, da so v Murski So- boti ljudje, ki tudi — nekaj veljajo! Ako pa pride gospod grof na obisk, mu ne bo na zdravju nič škodilo, če nekoliko omeji razkošnost in položi za nekaj časa plemenite kosti k po- čitku v družbi z drugimi, to se pravi, da zmanjša število sob zase in nje- govo »družino«! Ker že govorimo o ljudeh, ki komandirajo na Szapary- jevem posestvu, naj še omenimo, da je gospod »direktor« dal pred krat- kim zapreti pot, ki vodi iz parka k potoku Ledava, kamor so se hodili ljudje kopat. Zakaj je to naredil si ne moremo domisliti; najbrže tudi to zaradi tega, da pokaže kaj je in kaj zna. Voda, kamor so se hodili So- bočani kopat ni sicer bog ve kako apetitična, ker pa ni druge, je bila tudi ta dobra. Vsled odredbe Szapa- ryjeve direkcije, je Sobočanom od- padla možnost kopanja v edinem po- toku, ki jim je bil na razpolago. Ker ni bilo do sedaj slišati, da bi ljudje delali kako škodo, (pot k potoku vodi namreč skozi gozd), si ne mo-

remo drugače misliti kakor, da je gospod »direktor« proglasil pot za prepovedano iz gole kaprice in da pokaže, da on je pač — on! Gospo- da, kojega se ta dopis tiče spominja- mo na pregovor, ki pravi: »Kdor vi- soko leti, nizko pade!« Pika.

Širite „Socialista“

Iz stranke.

IZJAVA.

Politični intriganti raznašajo go- vorice, da je pokrajinsko načelstvo SSJ sklenilo s sam. demokrati do- govor glede zasedbe ravnateljskega mesta pri OUZD.

Čutimo se dolžne izjaviti, da so vse take in slične vesti namenoma zlobno izmišljene in da ni niti po- krajinsko načelstvo, niti kak član tega načelstva o predmetnem vpra- šanju s komurkoli razpravljal, tem manj pa sklepal kak dogovor.

Strankine pristaše prosimo, da takim intrigam ne nasedajo, pač pa jih pozivljamo, da nam imena raz- našalcev takih vesti, če bi se proti pričakovanju našli v vrstah naših pristašev, javijo, da jih zamoremo pozvati na odgovor.

Sicer smo pa mnenja, da intri- gantom ni mesta v delavski stranki, zato so meščanske stranke na svetu.

Pokrajinsko načelstvo SSJ.

Znamka »Neosan«, krema za čevlje, Vam jamči za dobro blago.

Zadružništvo.

Otvoritev zadružnega doma na Viču. Kakor smo že poročali, se je morala prva določena slavnost otvo- ritve zadružnega doma na Viču pre- ložiti vsled raznih tehničnih ovir. — Te ovire bodo v najkrajšem času premagane, zato je odbor za otvori- tev zadružnega doma na Viču skle- nil, da se vrši proslava v nedeljo 23. avgusta. Natančnejši spored bo- mo priobčili čim bo izdelan.

Izdajatelj: Oblastni odbor SSJ za Slo- venijo.

Odgovorni urednik: France Svetek. Tisk J. Blasnika nasled. v Ljubljani.

En gros **Letna trikotaža, nogavice, galanterija in drobnina** **En gros**
Gaspari & Fanningner
Maribor, Aleksandrova cesta št. 48

Najelegantnejši in najtrpežnejši pa tudi najcenejši so čevlji

„VOIKA“

Platneni ženski čevlji vseh barv .	Din	90—
Tenis	„	130—
Damski šeuro	„	195—
Moški šimi in amerikanski	„	220—
Otročki usnjati	„	30—
Svilene novavice	„	32—
Svilene flor nogavice	„	25—
Moške nogavice	„	13-59

Samo pri

„VOIKA“ LJUBLJANA, KREKOV TRG ŠT. 10.

SIEGEL & DRUG

d. z o. z.

tkalnica platnenega in bombažnega blaga

Ljubljana, Dunajska ces. 31

Svitavy
(Č. S. R.)

Wien
(Nem. Avstr.)